

ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ

ПАСПОРТ

Найменування об'єкта	Михайлівська церква
Вид	пам'ятка архітектури
Тип	споруда
Категорія пам'ятки	національного значення
Дата утворення об'єкта	1764р.
Місцезнаходження об'єкта	Україна, Вінницька область, Іллінецький район, смт Дашів, вул. Михайлівська, 1
Охоронний №	64

ПАСПОРТ

об'єкта культурної спадщини

Михайлівська церква		
(найменування об'єкта)		
вид	тип	категорія пам'ятки
архітектури	споруда	національного значення

1. Дата утворення об'єкта:

1764р.

2. Місцезнаходження об'єкта:

Україна, Вінницька область, Іллінецький район, смт Дашів, вул. Михайлівська, 1

3. Охоронний № пам'ятки:

64

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узятий на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів УРСР від 24.08.1963 р. № 970

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

Охоронна дошка встановлена у 1948 р., виготовлена з чавуна

6. Власник:

Державна власність

7. Користувач:

релігійна громада Свято-Михайлівського храму смт Дашів Іллінецького району Тульчинської єпархії Української Православної Церкви;
правовстановлюючий документ – рішення виконавчого комітету Вінницької обласної

ради народних депутатів від 18.01.1992 р. № 11; свідоцтво про реєстрацію статуту від 18.01.1992р. №64;
адреса: Україна, 22740 Вінницька область, Іллінецький район, смт Дашів, вул. Михайлівська, 1

8. Охоронний договір:

9. Функціональне використання:

Сучасне	первісне	інші (протягом часу існування об'єкта)
Культова споруда	Культова споруда	Культова споруда, господарська споруда

10. Історичні дані про об'єкт:

Михайлівська церква розташована в селищі міського типу Дашів, яке має ушлявлене минуле періоду національно-визвольної боротьби часів Хмельниччини та гайдамаччини, на підвищеному правому березі р. Соб, що розділяє все містечко навпіл. Деякий час ця частина Дашева була окремим селом Старий Дашів, тому існує інша назва пам'ятки - «Старо-Дашівська церква», зазначена на охоронній дошці зразка 1948 року. Сьогодні її місцезнаходження – майже посередині містечка, з безпосередньою пішохідною доступністю.

Коротко про найважливіші історичні події, що стали визначальними у формуванні своєрідності містечка Дашів та, як наслідок, споруджені церкви.

На місці сучасного Дашева було золотоординське укріплення, яке зруйнував литовський князь Вітовт. Дашів вперше згадується в документах разом з річкою Соб в 1420 році. У кін. XVI ст. ця територія піддавалась постійним татарським набігам. З плином часу містечко переходило від одного власника до іншого, а саме: спочатку належало поміщикам – українцям Короваям-Седлицьким, потім князю Івану (Янушу) Збаразькому, який облаштував та зміцнив Дашів та звів замок, оскільки повз Дашів проходив татарський Чорний шлях, потім князем Вишневецьким, останнім з яких був Михайло-Сервацій Вишневецький (1680—1744). Від Михайла-Сервація Дашів з околицями відійшов дочці князя Анні Огінській, дружині троцького воєводи, а від неї — її дочці Августі (1724—1791), дружині графа Константина Людвіка Броель-Платера (Konstanty Ludwik Broel-Plater, 1722—1778) (Плятера). Платерам містечко належало до кінця XVIII століття, графа Константина-Людвіка змінив його старший син, Юзеф-Винсент (1745-1802).

У 1785 році у Дашеві сталась велика пожежа, згоріло майже усе містечко. Юзеф-Винсент Платер відбудував його і звів тут свою резиденцію за власним проектом.

З 1805 року Дашевим заволодів польський магнат Станіслав Щенсний Потоцький (1751-1805), який згодом передав його своєму синові Володимирі (1789-1812). Потім маєтки Дашів і Підвисоке отримала його єдина дочка Марія (1847—1907). Вже її дочка, Софія з Жевуських Стефанова-Підгірська успадкувала його в 1908 р.

Після приєднання Правобережної України до Росії Дашів увійшов до складу

Подільської губернії. Його географічне розташування на кордоні Київської і Подільської губерній, на шляху з Липовця до Умані сприяло розвитку торгівлі та промисловості, зростанню населення.

Після скасування кріпосного права Дашів почав розвиватися інтенсивніше. У 1886 р. став центром волості. У 1872 р. на його околиці збудовано цукроварню, у 1881 р. на місці старого дерев'яного млина побудований кам'яний. У 1895-97 рр. побудовані два невеликих чавуноливарних заводи, що виробляли сільськогосподарські знаряддя й інвентар.

До XVII ст. Дашів був одним поселенням, з розвитком містечка поступово утворилась нова його частина – Новий Дашів. На карті Брацлавського воєводства, виконаній французьким військовим інженером та картографом Г. де Бонпланом у 1652 році Дашів позначений як неукріплений населений пункт з назвою Dasuf.

У першій пол. XVII ст. Дашів став ремісничим центром Брацлавщини. Місцеве населення зазнавало великого гніту від польсько-шляхетських поневолювачів, українських феодалів, а також частих татаро-турецьких нападів, що стало причиною серйозних збройних дій у цій місцевості у період народно-визвольної війни (1648-1654рр.). З 1648 по 1712 роки Дашів був сотенним містечком Кальницького (Вінницького) та Брацлавського полків. За умовами Прутського трактату 1711 року, між Московським царством і Османською імперією були підписані договори 5 квітня 1712 року та 13 квітня 1713 року. Царський уряд зобов'язувався вивести свої війська і не втручатися в справи Правобережної України, а також переселити козаків і селян на Лівобережжя, де їм відводилися землі.

Поч. XVIII ст. - козацькі повстання проти польсько-шляхетського гноблення, гайдамацький рух, який найбільшого розмаху досяг під час Коліївщини 1768р. та завершився страшною поразкою, придушений російськими та польськими військами. Спротив селян переростав у збройну боротьбу. У другій чверті XVIII ст. цей рух зосередився на території Київщини і Брацлавщини, де були найсприятливіші умови: наявність значної кількості вільних не цілком закріпачених людей, близькість кордонів Запорозької Січі, Лівобережної України, Молдови і Османської імперії. Особливо у другій пол. XVIII століття, з ліквідацією полкового устрою і, по суті, закріпаченням козаків на Слобожанщині гайдамацький рух тривав безперервно.

Винятково велику роль у розгортанні гайдамацького руху відіграла Запорізька Січ. Запоріжжя було тим резервуаром, куди стікалися втікачі з усіх кінців України. Тут, у Запоріжжі, формувалися гайдамацькі загони, до складу яких входили, а нерідко й очолювали їх, запорізькі козаки. Участь запорізьких козаків у гайдамацькому русі зміцнювала сили повстанців, поповнюючи їх загони досвідченими воїнами, надавала цьому рухові більшої організованості і цілеспрямованості. В свою чергу, героїчна боротьба запорожців підтримувала в народних масах дух протесту проти гноблення, надихала їх на опір.

З 1759 року хвиля гайдамацьких виступів охопила усю Україну і тривала з більшою чи меншою активністю до 1768 року. У 1750 і 1768 роках Дашів значно потерпав від гайдамак.

У цей час боротьба за класові інтереси на Україні набула яскраво вираженого релігійного забарвлення. Вірність предківській вірі – православ'ю стала виявом національної і соціальної свідомості українського народу, зокрема козацтва, масу якого становили вихідці з селян і міщан.

Для архітектурних споруд, що постали в період XVII–XVIII ст., характерний новий стиль, який виник внаслідок поєднання місцевих архітектурних традицій та європейського бароко. Він отримав назву козацьке бароко, був поширений в українських землях Війська Запорозького у XVII–XVIII ст. Українське бароко називають «козацьким», тому що саме козацтво було носієм нового художнього смаку. Будучи насамперед величезною військовою і значною суспільно-політичною силою, воно виявилось також здатним утворити власне творче середовище й виступати на кону духовного життя народу ще й як творець самобутніх художніх цінностей. Дух епохи бароко в Україні стверджували великі національні зрушення, козацькі звияти, повстання проти поневолювачів, боротьба проти національного та релігійного утиску. Багато храмів цього часу збудовано на кошти гетьманів та козацької старшини.

У цей період на Галичині, Поділлі, Гуцульщині, Наддніпрянщині і Поліссі набули популярності дерев'яні церкви. Найбільше збережені дерев'яні храми, побудовані у XVIII–XIX столітті. Українські дерев'яні церкви дуже різноманітні і за своїми формами і за художньою образністю, проте належать до одного з двох основних типів: тридільного або хрещатого. В кожній історико-географічній області склалися свої стилістичні особливості. Однак всім українським дерев'яним спорудам притаманні й загальні риси: їх основним конструктивним елементом є зруб з прямокутних колод у різних варіантах та перепади даху, так звані «заломы», що ілюзорно підвищують всередині висоту споруди.

Ярослав Тарас, український архітектор та етнограф, у своїй праці «Українська сакральна дерев'яна архітектура» пише, що на теренах Вінницької області поширені церкви подільської школи, вони є тризрубні, з трьома банями. Однак окрім тризрубних у цьому регіоні були і п'ятизрубні, з п'ятьма банями, наприклад Церква Успіння Пресвятої Богородиці у с. Яришів Могилів-Подільського району (1768) (не збереглася).

На сьогодні єдиною у Вінницькій області п'ятизрубною церквою є Свято-Михайлівська церква містечка Дашів. Вона побудована у 1764 році, її ктиторм був Олексій Усатий зі всім братством - про це свідчить напис, вирізьблений на одвірку західних дверей. Саме у цьому році наказом імператриці Катерини II інститут гетьманства було скасовано, а ще через рік Гетьманщину реформовано в Малоросійську губернію.

Для композиційно об'ємного вирішення цієї церкви більш характерні риси сакрального дерев'яного будівництва Придніпров'я, де більш популярними були хрещаті церкви, в основі плану якої лежить хрест, а гранчасті масиви всіх п'яток зрубів виростають прямо із землі, відокремлені глибокими западинами і як окремі об'єми групуються навколо центрального зрубу, створюючи пірамідальну композицію. Такі хрещаті дерев'яні храми - типові явище в традиційному народному будівництві, яке використало козацтво.

Я. Тарас наводить слова Павла Алепського, який протягом 1654–1656 років разом з батьком двічі побував в Україні та писав, що в «...середині XVII ст. на східному Поділлі, на Подніпров'ї та Лівобережжі існував уже тип високої дерев'яної хрещатої церкви з п'ятьма банями. Такі церкви були в Орандівці, Умані, Переяславі і в Густинському монастирі».

Антоній Лянге, австрійський художник, родоначальник історичного пейзажу,

відвідав Дашів у 1825 році та зафіксував його на своїх малюнках, з полотен і рисунків якого друкувались високотехнічні естампи графічною майстернею А. Піллера у Львові. На них споглядаємо маєток Потоцького на березі Соба та Свято-Михайлівську церкву.

Л. І. Похилевич, український краєзнавець, у своїй праці «Сказания о населенных местностях Киевской губернии или статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся» описує Дашів середини ХІХ ст: «Дашев...обязан нынешним своим значением своему выгодному местоположению, изобилующему водою, плодородными полями с востока и обширными лесами с запада, а также тому, что здесь утвердился резиденция владельца значительного имения.... Местечко разделяется на старый и новый Дашев; старый по правую, а новый по левую сторону реки Собы, текущей между довольно высокими, по местам каменными горами. Новый Дашев заселен только в начале прошлого (XVIII ст.) века». Також автор пише, про те, що у Дашеві є дві дерев'яні церкви: на старому місті – Михайлівська, а у новому – Онуфріївська (побудована у 1757р). Він зазначає 1767 рік будівництва Михайлівської церкви, що вона причислена до 4 класу, має 63 десятини землі. Також у Дашеві раніше була і третя церква в ім'я Успіння, біля Михайлівської церкви, але у 1801р. вона згоріла, не відновлювалась, проте був побудований латинський костел.

У 1801році петербурзький синод заборонив будувати церкви в «малоросійском вкусе», після чого дерев'яні храми в підросійській Україні дозволялось споруджувати лише в загальноімперській стилістиці, за офіційно схваленими у Петербурзі проектами. В кін. ХІХ-поч. ХХ ст. між раменами хреста були споруджені низькі прямокутні прибудови (притвори) до половини висоти першого ярусу та до основного входу з заходу. Про час цих добудов свідчить інвентарний план 1893 року (на ньому – хрещата споруда без прибудов). Світлина 1904 року В. Щербаківського, українського етнографа, археолога та мистецтвознавця, фіксує храм з добудованими притворами та фасадами, які обшиті металевими листами. Ймовірно, ці роботи проводились одночасно, між 1893 та 1904 роками.

Опис Свято-Михайлівської церкви 1904 року знаходимо у В. Щербаківського у статті «Пам'ятники церковной старины Дашева», з якого дізнаємось про ктитора храму, про вигляд іконостасу та її ремонт на поч. ХХ ст.: *«Особенно красива и оригинальна церковь Михайловская, расположенная в самом центре местечка, в т.наз. Старом Дашеве. Она трехъярусная, крестообразная. Церковь и теперь, несмотря на позднейшую пристройку боковых частей, поражает своею стройностью, стремлением в высь – качество, которого не найдете в архитектуре церквей современной шаблонной постройки. Купола церкви имеют старинные кресты, кованные из железа, очень изящного рисунка; по типу они относятся к XVII в. Входные двери типичного украинского устройства, т.е. кверху сужены. Лутки дверей украшены резьбой и надписью, отчасти испорченной, вследствие чего оказалось возможным разобрать только часть ее: «...Августа Понятовскаго кколяції ясновельможного ... ятера воеводы мосце Львовского за пресвитера честного отца Василия Плотничаго во славу Святыя Троицы созданся храм сей Собор св. Архистратига Михаила року Божія 176... я мая за ктитора Олексія Усатого и всего братства».* Внутрі церкви звертає на себе увагу іконостас. Он дерев'яний, високий шестиярусний, маючий в плані лопатку, що

придає йому особу глибоку, укріплений прекрасною різьбою, - не ремісник, а художник трудився над ним. Фон іконостаса раніше був зелений, тепер червоний, колонни виступлені і частково розфарбовані. Замітно тут і вище місце: воно займає всю широкую передню стіну восьмигранного алтаря і складає одне ціле з жертвенниками, розташованими по обох сторонах. Крім головного Михайлівського престолу, є ще і другий в північному приделі, устроєний набагато пізніше будівництва храму по особливому бажанню цеху сапожників, які і нині підтримують його.

Благодаря особливим старанням і турботливості теперішнього настоятеля Михайлівської церкви о. І. Белковського, великого любителя рідної старини, церква недавно заново відреставрована і приведена в зразковий стан».

Храм увесь час використовувався як культова споруда за винятком періоду з 28 серпня 1936 по 1941 рік. У цей час він був закритий та слугував складом для зерна. З початком Другої світової війни, з приходом німців у 1941 році, храм знову почав діяти та за роки війни не був ушкоджений. В 1941р. під час сутички в приміщенні церкви воїнів радянської армії з німецькими загарбниками багато воїнів загинуло. Захисників поховали біля храму, поховання збережені та доглядаються до сьогодні. Під час війни був зруйнований Свято-Онуфріївський храм. Вцілілі іконостас та деякі ікони з того храму були перенесені до Свято-Михайлівського храму.

На території храму була також і дзвіниця XVIII ст., проте у 1962 році вона була зруйнована.

Постановою Ради Міністрів СРСР від 14 жовтня 1948 р. №3898 та Ради Міністрів УРСР від 30 грудня 1948 р. пам'ятка архітектури «Старо-Дашівська церква» 1764р. увійшла до списку пам'яток архітектури Української РСР, що перебувають під державною охороною. Біля вхідних дверей храму у 1948 році встановлена чавунна охоронна дошка зразка того часу.

До сьогодні незмінними залишились архітектурно-конструктивне рішення будівлі, планування та територія пам'ятки. Однак трапились і певні зміни, пов'язані з експлуатацією храму. В 1952 році були пофарбовані бані та притвори. В 1956 році пофарбована вся церква.

Відомо, що верхи, відкриті в інтер'єрі до самої гори та освітлені невеликими вікнами, прорізними у всіх ярусах, були покриті розписами. Це було характерно для церков такого типу, адже колоди, з яких вони будувались, мали рівну поверхню, що давало можливість вкривати їх монументальними розписами практично суцільним килимом. Про це свідчить фрагмент розпису з зображенням руки святого з книгою на внутрішній частині залому вітара, на місці, де було знято одну з ікон при черговому ремонті у 1998 році. До сьогодні фарби розпису не втратили своєї барвистості та соковитості. У цьому році внутрішній простір церкви був пофарбований білим кольором. Верхи та стіни наві розписані олійною фарбою у стилі іконопису школи Андрія Рубльова, зображені євангельські сюжети та цикл Пристрастей Христових. Верхи рамен пофарбовані білим кольором та прикрашені зображенням постатей святих.

У 2002 році під стіни будівлі були підведені бутові фундаменти.

Перебудови 2008 року: замінені покриття дахів, заломів та бань, маківки замінені на цибулясті главки.

У 2011 році територію храму обнесено новим парканом, у 2013 році споруджена нова дзвіниця.

Внаслідок пограбування храму в 90-х роках XX ст. втрачені 12 найцінніших ікон XVIII ст., серед яких образ Серафима Саровського та ікони, писані на Афоні та освячені на Гробі Господньому.

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	Михайлівська церква розташована в містобудівному середовищі – селищі міського типу, на підвищеному правому березі р. Соб, що розділяє містечко навпіл. Композиційна роль об'єкта – містобудівна та архітектурна домінанта, з історично визначеними підходами та оглядом як зі сторони лівого берега р. Соб, так і інших сторін, на значному підвищенні, на шляху, що пролягає від Вінницької до Черкаської області. Характер розпланувальної системи, в якій розташований об'єкт – нерегулярний ландшафтний. Знаходиться в історичному середмісті. Церква є містоформуючою спорудою серед оточуючої житлової забудови.
Ландшафт	Територія містечка – підвищена полого-хвиляста рівнина, розчленована балками та річковими долинами. Об'єкт знаходиться на пагорбі, на земельній ділянці похилого рельєфу, який має ухил (орієнтовно 30 ⁰) в північно-східному напрямку до річки Соб. На поверхню ґрунта виходять потужні гранітні брили, що характерно для Дашева, назва якого походить від тюркського «даш» (в перекладі означає «камінь»). Рослинність: природна лугова трава, кущі, листяні та шпилькові дерева, квітники. З південно-західної сторони території церкви посаджений яблуневий сад. Територія впоряджена.
Опис об'єкта	Функціональна типологія об'єкта – культова (сакральна) споруда. Габаритні розміри церкви: 19,39 x 16,32м, висота 17,00 м. Загальна площа: 316м² Будівельний об'єм: 5372 м² Розпланувальна типологія будівлі: хрещатий тип. Михайлівська церква дерев'яна, п'ятибанна, (п'ятиверха), традиційного типу п'ятизрубного хрещатого храму. Триярусна. Вирізняється струнками пропорціями та пластичним обрисом бань. Хрещата частина церкви, 1764 року побудови, рубана з дубових прямокутних колод в лапу без остатку. Низькі прямокутні прибудови між раменами хреста споруджені в кін. XIX - поч. XX ст., теж рубані. Врівноважені маси храму з вертикальною ритмікою членувань живописно скомпоновані у пірамідальний силует. План церкви: квадратна, з незначними зрізами кутів зі

східного фасаду. Храм центричної композиції, має дев'ять приміщень, розташованих навкруги центральної нави; орієнтований за віссю захід – схід.

Зруби восьмигранні, перекриті видовженими бароковими верхами на високих восьмириках з одним заломом, увінчані декоративними цибулястими главками. Форма зрубів: центральний - гранчастий, восьмибічник, по розміру сторін - квадратний у плані, за шириною дорівнює бічним раменам, ширший за бічні за рахунок зрізаних кутів, що утворюють восьмирик. Зруби мало відрізняються за висотою: середній – нава – трохи вищий та по площі більший за висоту рамен.

Висотні пропорції: висота будівлі дорівнює її довжині (характерно для Поділля та Наддніпрянщини).

Бічні зруби – рамена витягнуті по довжині, гранчасті, західне рамено – прямокутне. Рамена з навою з'єднані просвітами, оконтурованими лутками, до приміщень прибудов влаштовані двірні отвори. Рамена мають зрізані кути по зовнішнім стінам.

Зовні стіни перехвачені по висоті горизонтальними розчленуваннями, що ділять весь об'єм на яруси. Перший ярус невисокий, висоти прибудов XIX ст., зі скатною від хрещатих стін покрівлею. Рублені стіни закриті вертикальною шалівкою, проміжки між якою прикриті нащільниками, а стик під карнизом – аркатурною тягою.

Другий ярус – від покрівлі прибудов до карнизу залома, досить широкого, ніби зрізаного намета. Тут у всіх стінах рамен влаштовані невеликі вікна різних форм, прямокутні та круглі. Ще вище слідує другий ярус восьмириків, які завершуються банями, покритими залізом. Далі – маленький восьмирик – глухий барабанчик під цибулястою главкою, що увінчується ажурним, тонкої ковальської роботи православним хрестом (за формою – хрест смерті Христа), за давнім звичаєм поставленим на яблуко.

З заходу до прибудов примикають три чотириколонні портики, увінчані трикутними фронтонами.

Фундамент бутовий, виконаний у 80-х роках XX ст., по периметру церкви зроблене бетонне вимощення.

Фасади – споруда зовні обшита залізними листами. Пофарбовані олійною фарбою – на білому тлі голубі елементи рам вікон та дверей.

Дахи – наметові з дерев'яних крокв, покриті покрівельною сталлю, пофарбовані голубим кольором, цибулясті завершення та хрести – золотаві.

В середині храму рамена по формі подібні між собою, однакові за площею та трохи нижчі за висотою від нави (проте однакові між собою). Зруби перекриті бароковими

банями з перетином на високих підбанниках, які поставлені на зруби за допомогою вітрил. Внутрішній простір у зрубках розкривається в висоту до основ главок. Вгорі верхів рамен видно горизонтальні різьблені брускові скоби, якими схоплюються кути верхніх вінців церковних зрубів. Перекриття притворів пласкі, підшиті дошками.

В інтер'єрі динамічно розкритий висотний простір, підсилений ритмічним повторенням у кожному об'ємі, завдячуючи високим двоярусним аркам-вирізам, які об'єднують зруби навколо центру. Верхи відкриті до самої гори, освітлені вікнами, прорізними у всіх ярусах, здаються вищими ніж вони є. На вікнах ковані ґрати.

Бабинець відділений від центрального зрубу двоярусною аркою-вирізом (просвітом) простого малюнка. Верхній ярус – просвіт прямокутний, нижній – такої ж форми, з відділеннями для пожертв з обох боків. У бабинці над входом влаштовані хори (клірос), на які ведуть дерев'яні сходи.

Вхід до церкви: шестигранні двері з різьбленою лиштвою. Двері храму характерної форми – трохи звужуються до верху та мають зрізані кути, так що двірні лутки складаються з п'яти частин. На одвірку дверей є напис, який свідчить про час спорудження та на чий кошти побудований цей храм: *«...Августа Понятовскаго кколяциі ясновельможного ... ятера воеводы мосце Львовского за пресвитера честного отца Василия Плотни́цакого во славу Святыя Троицы созданся храм сей Собор св. Архистратига Михаила року Божія 176... я мая за ктитора Олексія Усатого и всего братства».*

Нава з раменами об'єднана двоюрисними прорізами нескладної форми, верхній ярус яких трапецієвидної форми з накладними лиштвами, рамена з приділами об'єднані прямокутними отворами.

У приділах видно кути з'єднань зрубу восьмерика нави.

Стіни церкви в середині пофарбовані олійною фарбою білого кольору, голубим виділені вікна, просвіти 2 ярусу та невисокі панелі стін. Внутрішній простір верху нави покритий суцільним олійним розписом з зображенням циклу євангельських сюжетів, внутрішній простір рамен – окремі постаті святих. Підлога – дубова, фарбована.

Внутрішня оздоба храму – дерев'яний різьблений триярусний позолочений іконостас XVIII ст., який спочатку знаходився в новодашівській церкві Святого Онуфрія. Після її руйнації іконостас перенесений до Михайлівського храму, але оскільки був більший, то встановлений з деяким відступом від стіни вівтаря. У вівтарі знаходиться фрагмент історичного розпису церкви з зображенням руки святого з книгою на

	внутрішній частині залому вівтаря, на місці, де було знято одну з ікон при черговому ремонті. У Михайлівській церкві знаходиться велика кількість ікон, написаних у різний час та у різних стилях: це ікони, написані на дереві XVII - XVIII ст., ікони XIX та поч. XX століть, домашні (сімейні) ікони різних шкіл, зокрема подільська, картини на релігійну тематику. Багато ікон мають мистецьку цінність. Загальна стилістична характеристика архітектурного вирішення об'єкта – культова споруда характерного українського типу: дерев'яний п'ятизрубний п'ятибанний хрещатий храм.
Перебудови, втрати й історичні нашарування	В кін. XIX – поч. XX ст. між раменами хрещатого храму були споруджені низькі прямокутні прибудови (притвори) до половини висоти першого ярусу та до основного входу з заходу, хрещата частина церкви обшита металевими листами. 1952 рік пофарбовані бані та притвори. 1956 рік пофарбована вся церква. 1998 рік внутрішній простір церкви пофарбований білим кольором; верхи та стіни нави розписані олійною фарбою у стилі іконопису школи Андрія Рубльова, зображені євангельські сюжети та цикл Пристрастей Христових; верхи рамен пофарбовані білим кольором з зображенням постатей святих. 2002 рік під церкву підведений фундамент. 2008 рік замінені покриття дахів, заломів та бань, маківки замінені на цибулясті главки. 2011 рік територія храму огорожена парканом. 2013 рік на території храму побудована дзвіниця.
Наявність творів мистецтва та їх опис	Іконостас XVIII ст., дерев'яний триярусний, з позолоченою різьбою, у стилі рококо; ікони, написані на дереві XVII- XVIII ст.; ікони XIX - поч. XX ст.; домашні (сімейні) ікони різних шкіл, зокрема подільської; плащаниця Гробу Господнього, розшита сріблом, фрагменти іконостасу Михайлівської церкви XVIII ст.
Опис території об'єкта	Територія пам'ятки являє собою огорожену зі всіх сторін земельну ділянку, розташовану на похилому рельєфі. Вона по периметру відмежована від території міста сучасним парканом (основа – бутовий камінь та металева решітка, встановлений у 2011 році, з заходу паркан ще будується). З півночі – паркан дерев'яний, штахетний, пофарбований у зелений колір). На території пам'ятки знаходиться церква, на вході до території з західної сторони – дзвіниця, побудована у 2013 році. Через неї влаштований вхід до території церкви. З північно-західної сторони влаштовані вхідні металеві ворота. З північної сторони відділена територія причту

	дерев'яним штахетним парканом, пофарбованим у білий колір. На території пам'ятки з боку віваря знаходяться десять поховань, з них одне крайнє праворуч могила часу Другої світової війни. Напис на Надмогильній плиті: «Тут покоїться прах радянських воїнів, які загинули при визволенні Дашіва 13.III.1944 р.». Праворуч від дзвіниці, у південно-західній частині території знаходиться благоустроєний куточок відпочинку, з листяними деревами, квітником та двома лавками. Територія впоряджена бетонованими доріжками, деревами – листвяними та шпильковими, кущами. По периметру з південної та східної сторони – великі квітники. З південно-західної сторони храму розташована криниця.
Загальна оцінка технічного стану об'єкта, дата, № акта технічного стану	Технічний стан церкви задовільний. Акт технічного стану від 04.03.2016 р.
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	На території є інженерні мережі: освітлення та електрична мережа, свердловина, водогін. В приміщенні є інженерне обладнання: освітлення й електрична мережа.
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта, найменування організації, яка провела оцінку, вартість в гривнях	Майнова цінність не визначена.

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

--

13. Територія об'єкта:

Площа	0, 3566 га
Опис меж території об'єкта	Територією об'єкта є історична територія, розташована в межах , відгороджених парканом, що замикає її по периметру. Цей паркан є основним кордоном території пам'ятки і проходить: - з півночі – житлове помешкання по вул. Соборна,1; - на заході – вул. Михайлівська; - на сході – землі селищної ради; - з півдня – землі селищної ради.

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	Культова споруда характерного українського типу: дерев'яний п'ятизрубний п'ятибанний хрещатий храм. Взірець періоду бароко, що в Україні оформився в національну різновидність «українського» або «козацького бароко». Це народна архітектура, яка еволюціонувала на основі збережених та видозмінених традицій ще дохристиянської архітектури. За характерними особливостями архітектурних рішень ближче до наддніпрянської школи народної архітектури, має деякі риси подільської школи. Споруда Михайлівського храму є єдиною церквою такого типу у Вінницькій області. Як пише В. Щербаківський, «...таких пам'яток... на Україні залишилось небагато». В цілому пам'ятка архітектури має велике містобудівне значення, оскільки є містоформуючим елементом сучасної структури смт. Дашева, її естетичним акцентом. XVII-XVIII ст. – золотий вік в українському сакральному будівництві, характерний довершеністю стилю бароко. Саме під впливом українських дерев'яних церков будуються муровані трибанні та п'ятибанні церкви центрального заложення. У 1801р. згідно з рішенням російського Синоду вийшла заборона будувати церкви в українському стилі і українська архітектура спинилась у своєму розвитку. Церкви почали зводитись у псевдовізантійському стилі (Ярослав Тарас «Українська сакральна дерев'яна архітектура: словник-довідник»). Таким чином, можна стверджувати, що Свято-Михайлівська церква є взірцем дерев'яного храмового зодчества, який мав вплив на подальшу еволюцію культової архітектури. Будівля Михайлівської церкви відповідає критерію автентичності.
---	--

15. Зони охорони пам'ятки:

Організація-розробник науково-проектної документації	Технічне бюро при головному архітекторі Вінницької області.
Дата розроблення науково-проектної документації	1982 рік
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної	рішення Вінницької облвиконкому №483 від 16.09.1982 р.

документації	
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	Охоронна зона об'єкта проходить вздовж приватної садиби на 65 м, вздовж вул. Старобазарної на 65 м, вздовж вул. Старобазарної на 63 м, вздовж вул. Фрунзе на 65м. Від пам'ятки до точки А – 40 м, до Б – 35 м, до В – 28 м, до Г -32 м. Площа охоронної зони складає близько 0,4315 га. Зона регулювання забудови проходить вздовж приватного житлового будинку на 85 м, з протилежної сторони вул. Старобазарної на 180 м, з протилежної сторони вул. Фрунзе на 98 м. Від пам'ятки до точки а – 60 м, до б – 58 м, до в - 42 м, до г - 49 м. Площа зони регулювання забудови складає близько 1,777 га.

16. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	
Іконографічні матеріали	Дашів на мапі «Частина України, що зветься Брацлавським Воеводством, згідно Гійома Ле Вассера де Боплана, польського коронного військового інженера та ін.» Амстердам, 1730 р. Дашів на мапі 1868 р. Естамп А. Лянге, 1825 р. Естамп А. Лянге, 1825 р. Фото В. Щербаківського 1904 р. Південний фасад. Фото 70-х років ХХ ст.
Архівні матеріали	
Бібліографічні матеріали	1. Білецький П.О. «Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII століть. – К. : Мистецтво, 1981. – 159 с., іл. – (Нариси з історії укр. мистецтва).

2. Історія міст і сіл Української РСР. Вінницька область. - К., 1972.
3. Мокрий В. Церква в житті українців. – Львів, Краків, Париж: Просвіта, 1993. – 106 с. – (Попул. Енциклопедія «Просвіти»; Ч. 2).
4. Павлуцький Г.Г.«Деревянные и каменные храмы». - К : 1905 г., с. 82-83
5. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР. - К., Будівельник, 1985. - Т.ІІ.
6. Похилевич Л. І.«Сказания о населенных местностях Киевской губернии или статистические, исторические и церковные заметки о всех деревнях, селах, местечках и городах, в пределах губернии находящихся». - Біла Церква : видавець Олександр Пшонківський, 2007. 258-260.
7. Прибега Л.В. Про класифікацію традиційних дерев'яних церков. До питання типологічної класифікації пам'яток.
8. Приходы и церкви Подольской епархии. Под редакцией священника Евфимия Сецинского.- Біла Церква : видавець Олександр Пшонківський, 2009
- 9.Тарас Я.М. Українська сакральна дерев'яна архітектура: словник-довідник. – Львів: ІН НАНУ, 2006. – 584 с.
- 10.Щербаківський В. Українське мистецтво: Дерев'яне будівництво і різьба на дереві.- Львів. – К., 1913
- 11.Щербаківський В.М., Щербаківський Д.М. Українське мистецтво: в двох томах з додатками. / Вадим і Данило Щербаківські ; передм. І О. Ходак ; преді.-геогр. покажч. В. М. Слободяна ; упоряд. О. О. Савчук. – Харків : Видавець Савчук О.О., 2015. – 472 с. : 412 іл.
- 12.Юрченко П.Г. Дерев'яна архітектура України. – К.: Будівельник.1970. – 192с.
- 13.Інтернетресурс.

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Генеральний план з позначенням зон охорони	1	2016р.	Козерацька Н.Б.
Історичні плани	1	1893р.	
Обміри:			
Поповерхові плани	1	2016р.	Козерацька Н.Б.
Креслення фасадів (у разі потреби)	1	2016р.	Козерацька Н.Б.
Розрізи	-		
Фотофіксація:			

Фото загального вигляду	6	2016р.	Козерацька Н.Б.
Фото фрагментів	32	2016р.	Козерацька Н.Б.
Фото деталей	4	2016р.	Козерацька Н.Б.
Фото інтер'єрів	55	2016р.	Козерацька Н.Б.
Інше	2	2016р.	Козерацька Н.Б.

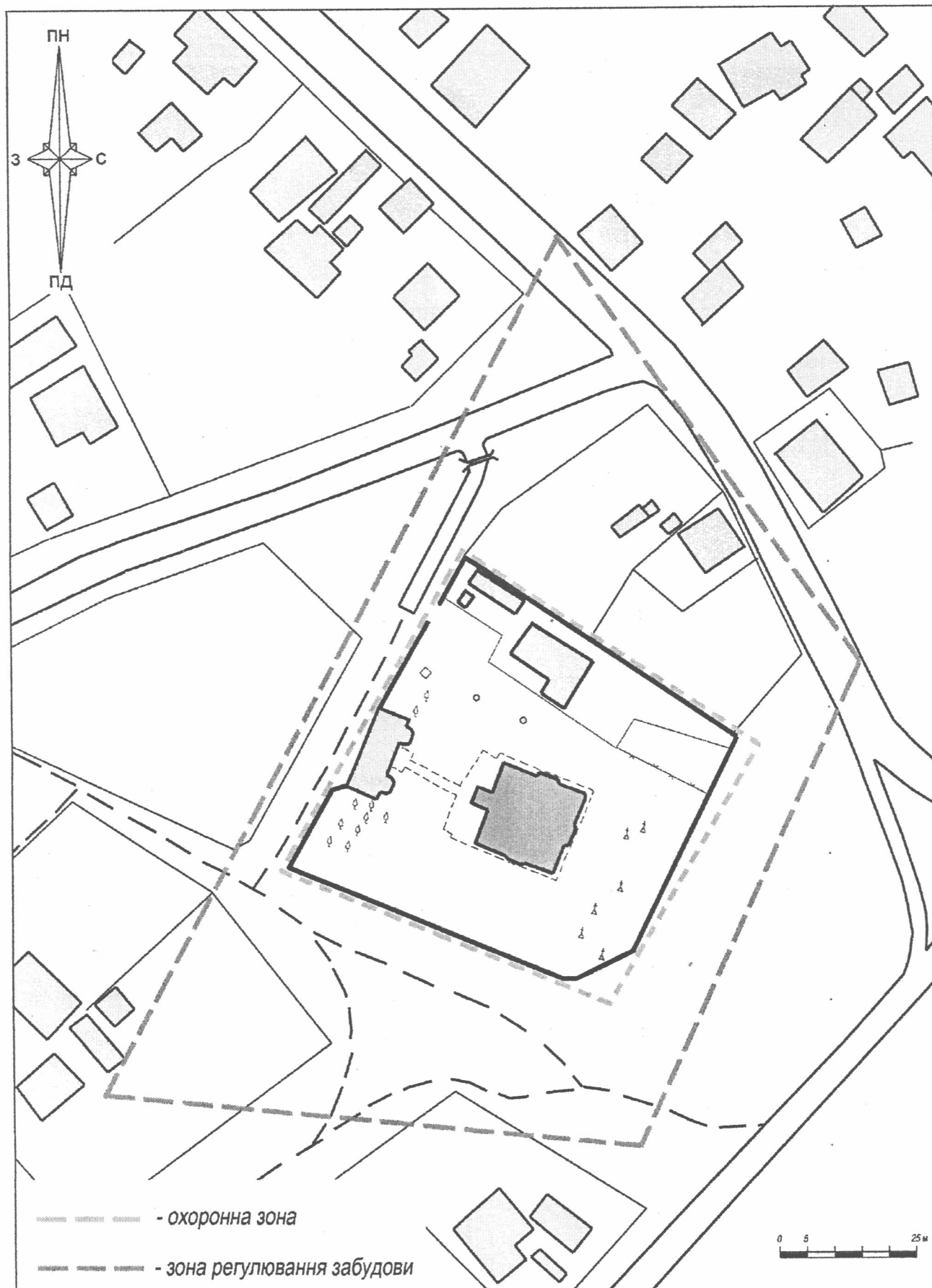
Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Головний спеціаліст сектору охорони культурної спадщини	Мистецтвознавець, спеціаліст 3 охорони культурної спадщини	Козерацька Н.Б.		Березень 2016р.

Завідувач сектору охорони культурної спадщини
управління культури і туризму
Вінницької обласної
державної адміністрації

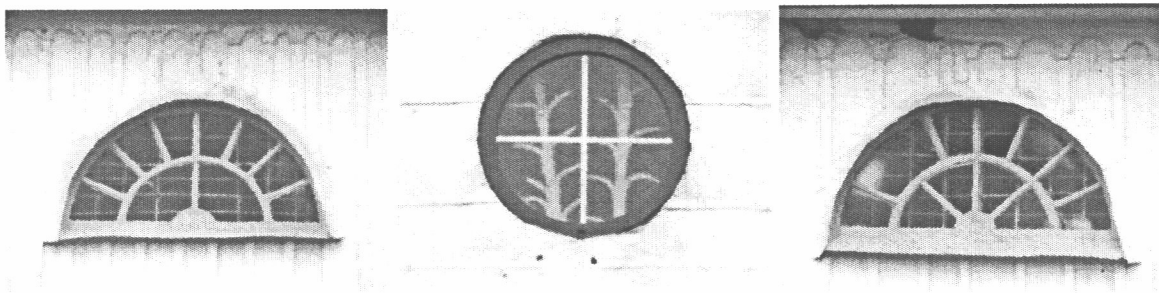
М.В.Потупчик

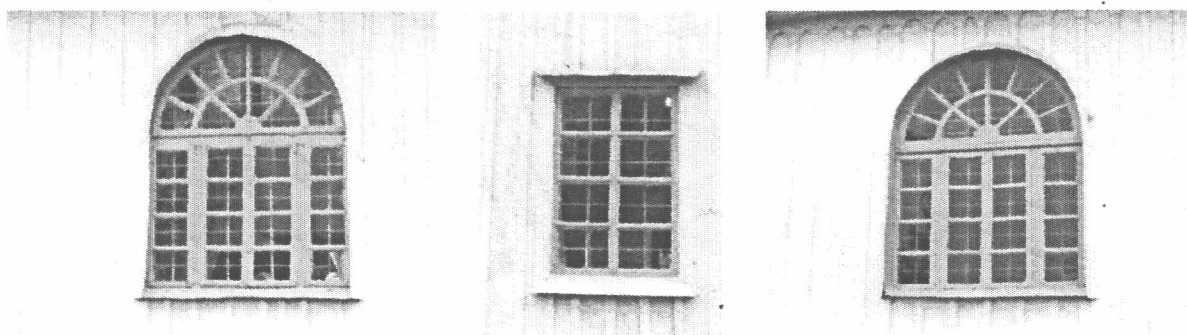
				підпис	дата
Виготовив	Козерацька Н.Б.				2016 р.

Михайлівська церква 1764 р.
сmt. Дашів, Іплінецький район, Вінницька область

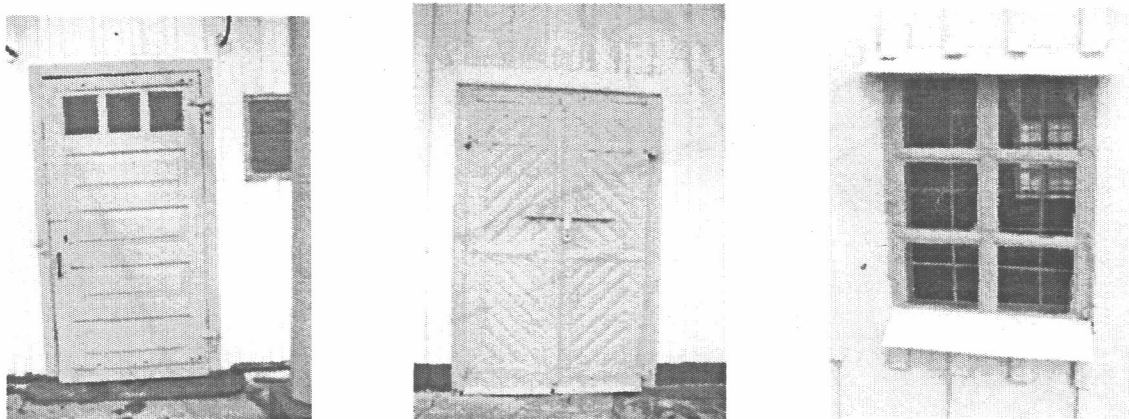
Загальний план

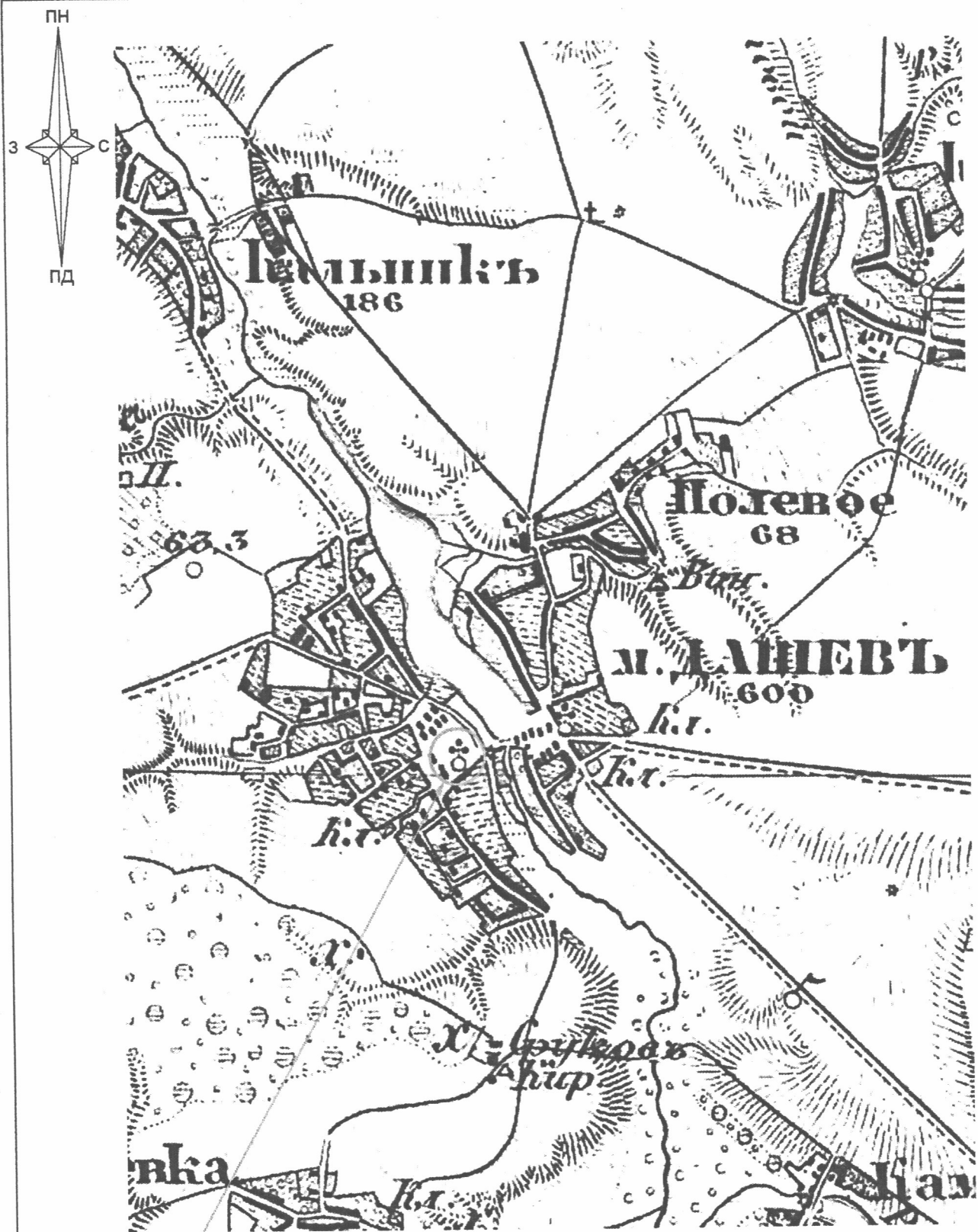
Іллінецький район, смт Дашів, Свято Михайлівська церква
вікна східного фасаду, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Свято-Михайлівська церква
вікна північного фасаду, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Свято Михайлівська церква
двері західного фасаду (центрального входу та лівого портика), вікно
вхідного портика), березень 2016р.

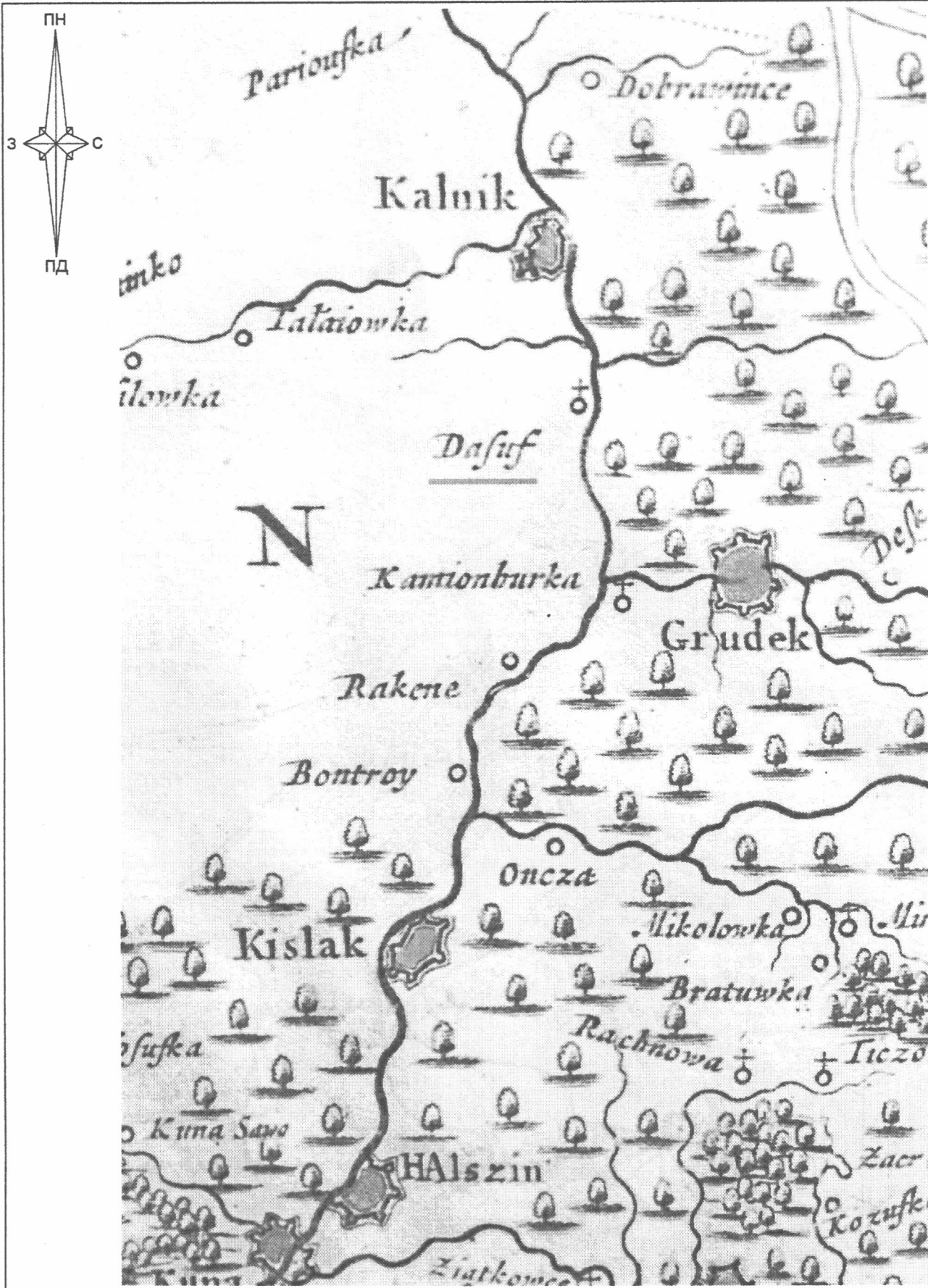

Місце розташування пам'ятки

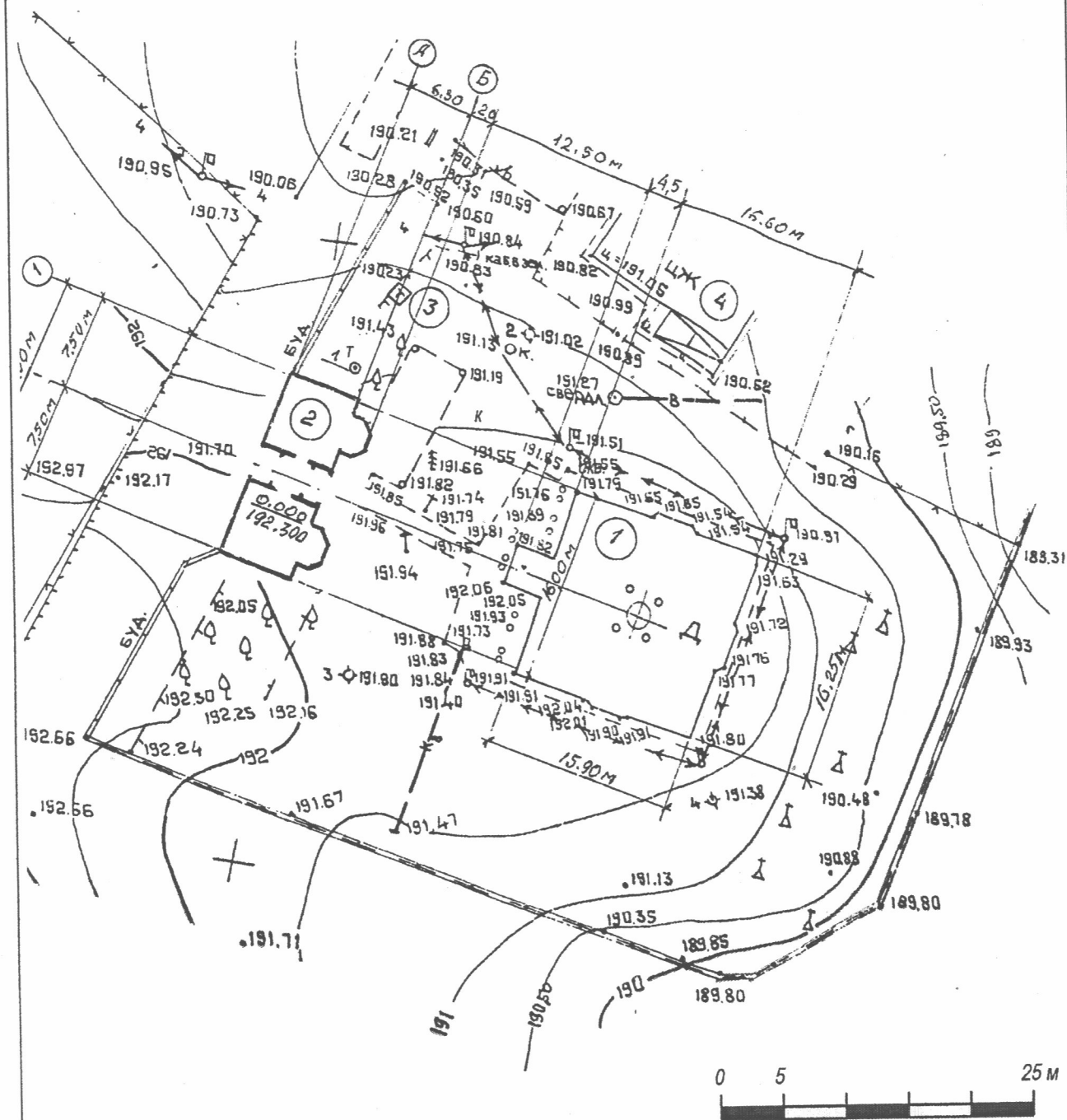
				підпис	дата
Виготовив	Козерацька Н.Б.			2016 р.	

Михайлівська церква 1764 р.
сmt. Дашів, Іллінецький район, Вінницька область

Дашів на mapі 1868 р.

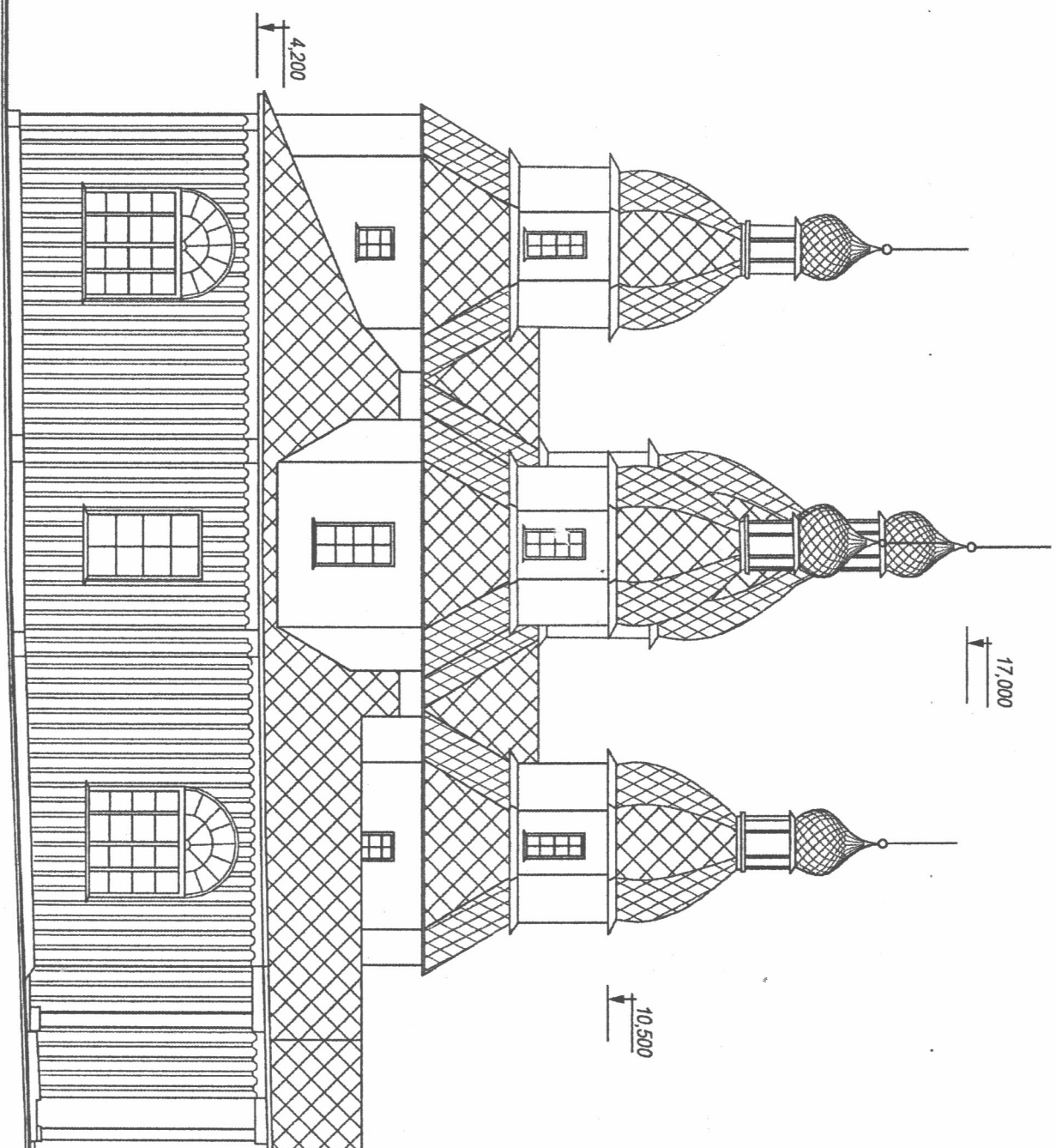
				підпис	дата	Михайлівська церква 1764 р. смт. Дашів, Іллінецький район, Вінницька область
Виготовив	Козерацька Н.Б.				2016 р.	
						Дашів на мапі "Частина України, що зветься Брацлавським Воєводством, згідно Гійома Ле Вассера де Боплана, польського коронного військового інженера та ін. Амстердам, 1730 р.

				підпис	дата
Виготовив	Козерацька Н.Б.			2016 р.	

с. Михайлівська церква 1764 р.
с.мт. Дашів, Іллінецький район, Вінницька область

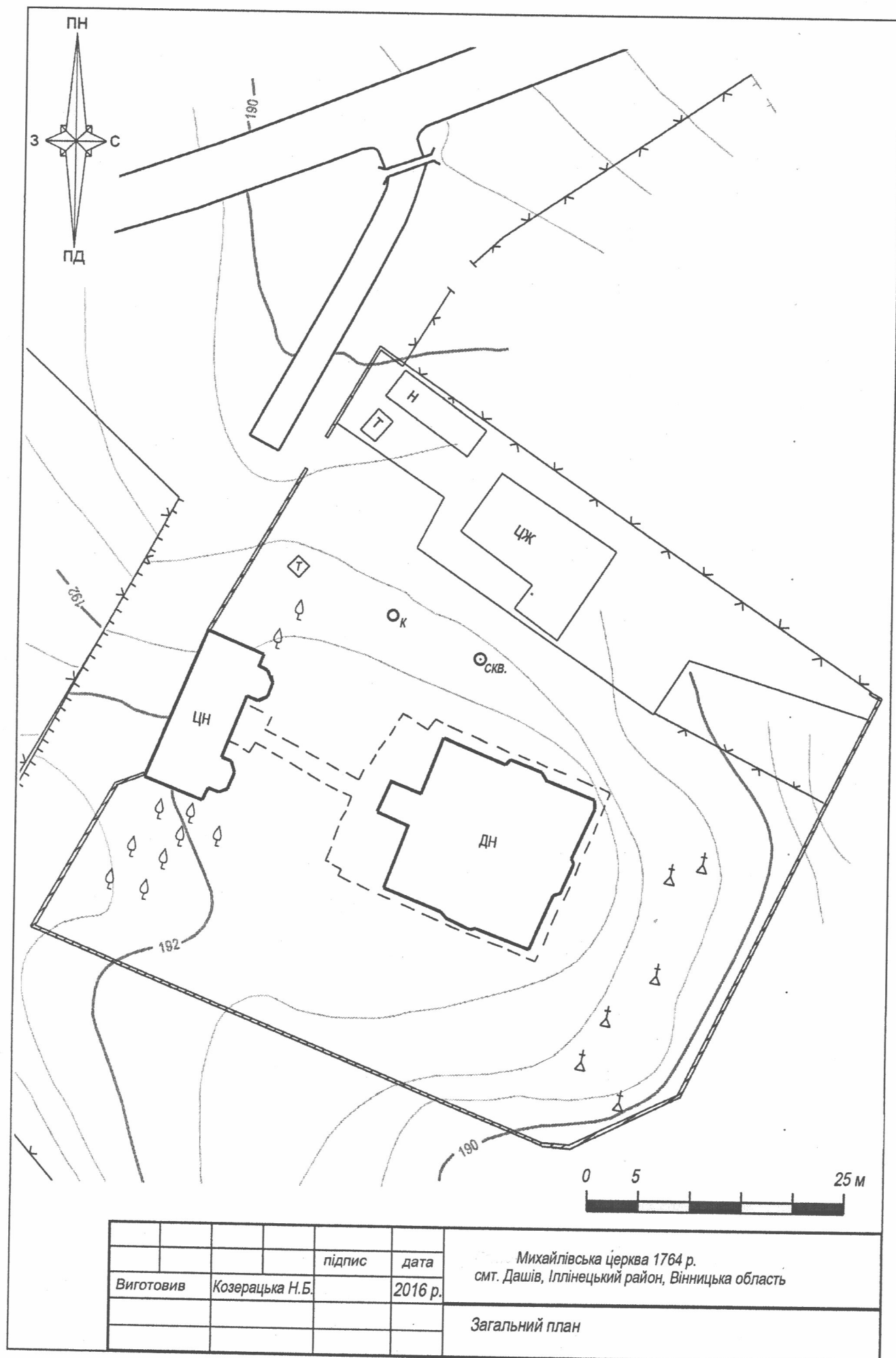
Схема інженерних мереж

Виготовив	Козерацька Н.Б.	підпис	дата		
			2016 р.		

Михайлівська церква 1764 р.
снт. Дашів, Ілпінецький район, Вінницька область

Північний фасад

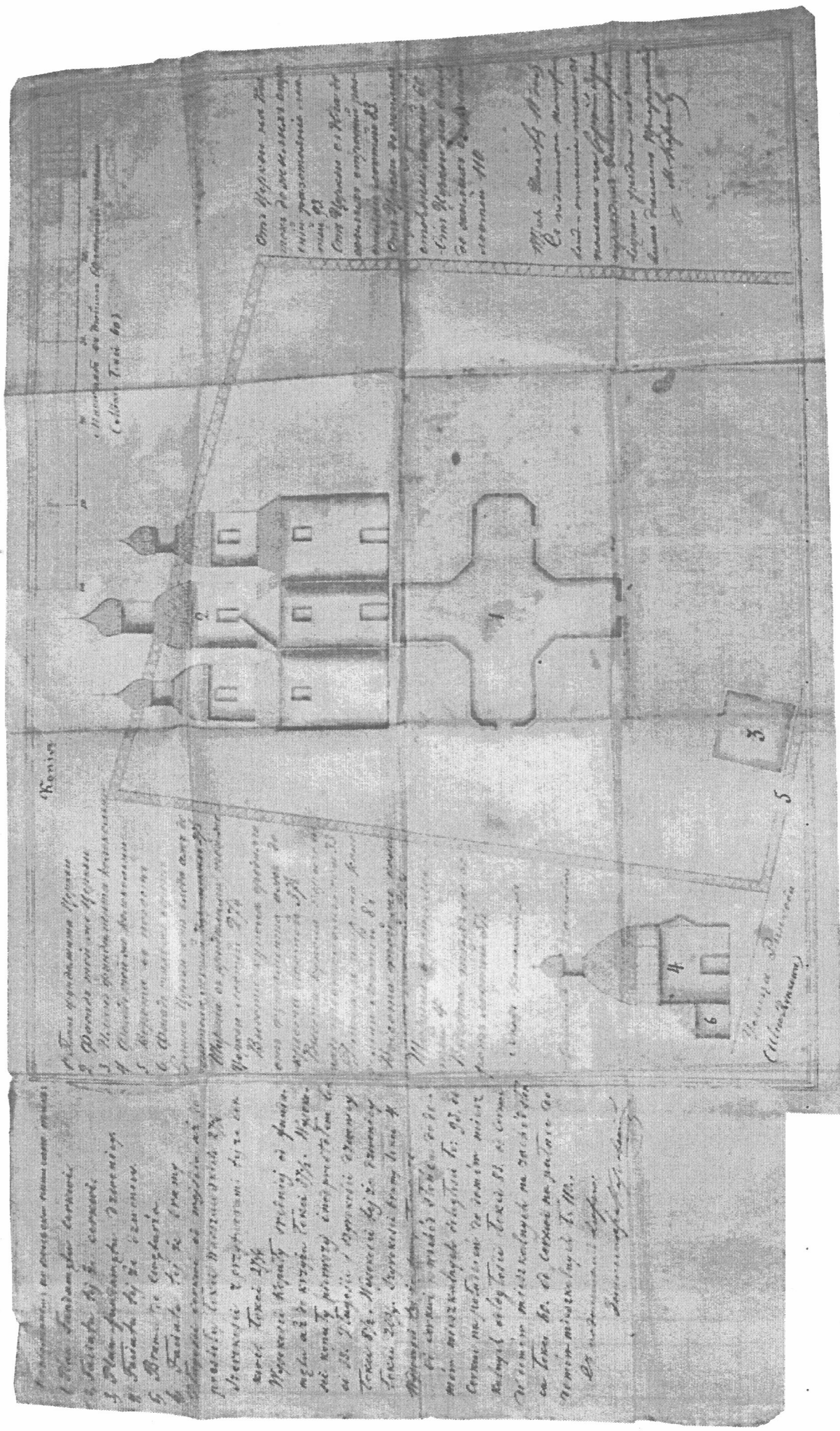

				підпис	дата
Виготовив		Козерацька Н.Б.			2016 р.

Михайлівська церква 1764 р.
сmt. Дашів, Іллінецький район, Вінницька область

Фото В. Щербаківського 1904 р.

Михайлівська церква 1764 р.
снт. Дашів, Іглінецький район, Вінницька область
Інвентарний план 1893 р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
загальний вигляд пам'ятки з заходу, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
загальний вигляд пам'ятки зі сходу, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
західний фасад, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
південний фасад, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
східний фасад, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
північний фасад, березень 2016р.

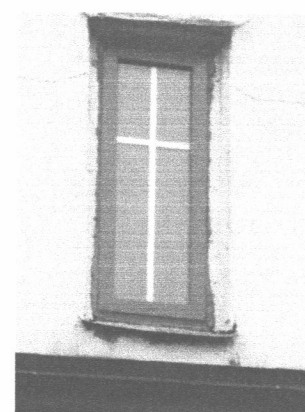
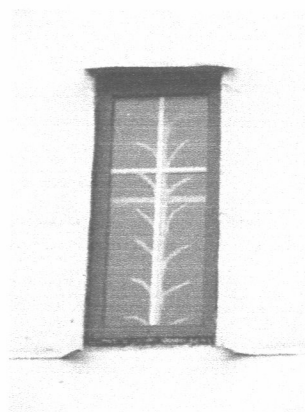
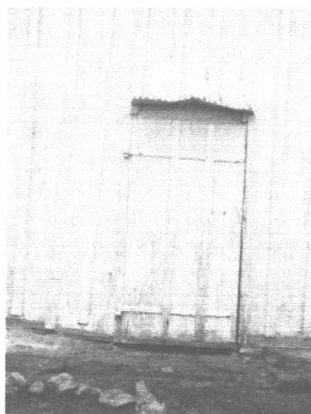
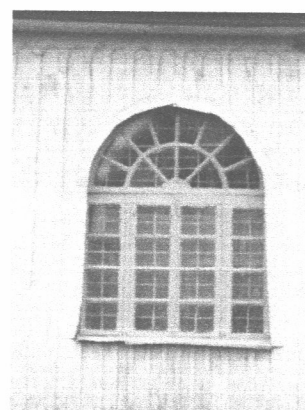
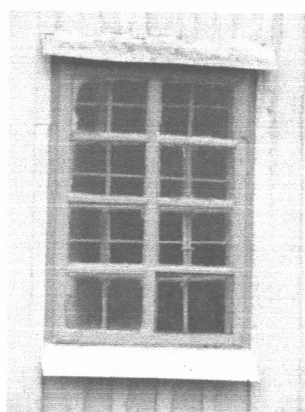
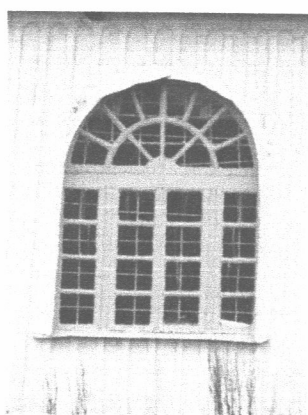
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
баня бабинця та бані рамен, фронтони західного фасаду, березень 2016р.

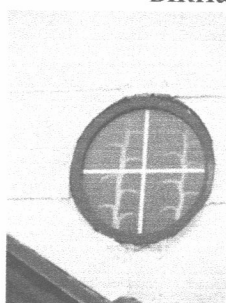
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
фрагмент бань та прибудови 1 яруса - обличкування стін, березень 2016р.

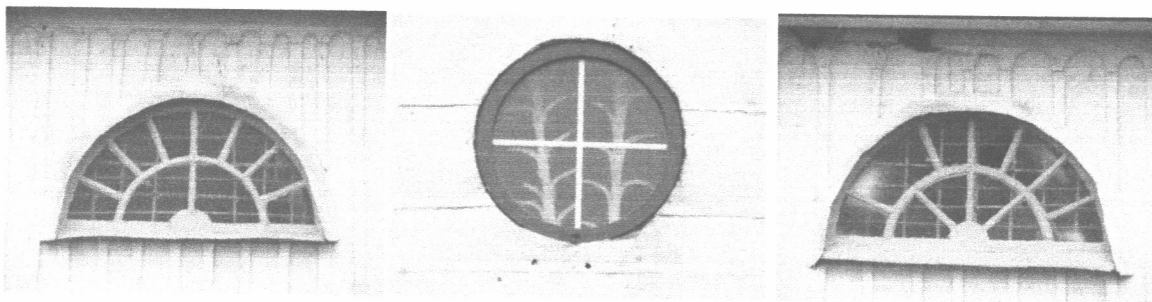
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
портики західного фасаду, березень 2016р.

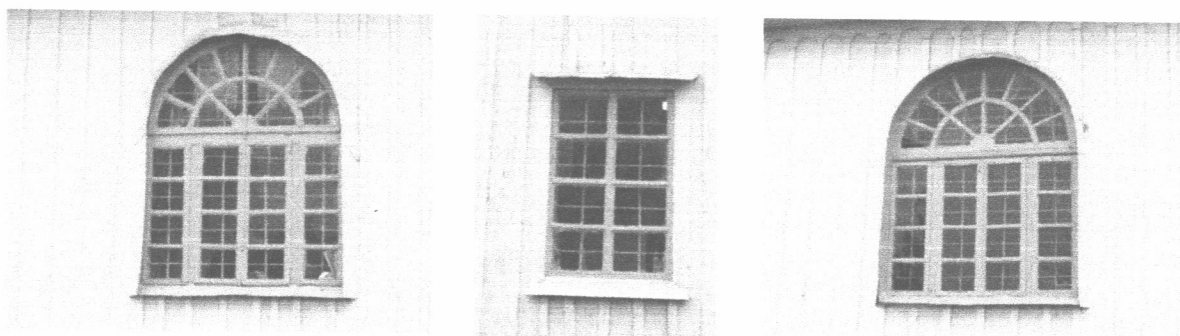
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
вікна та двері південного фасаду, березень 2016р.

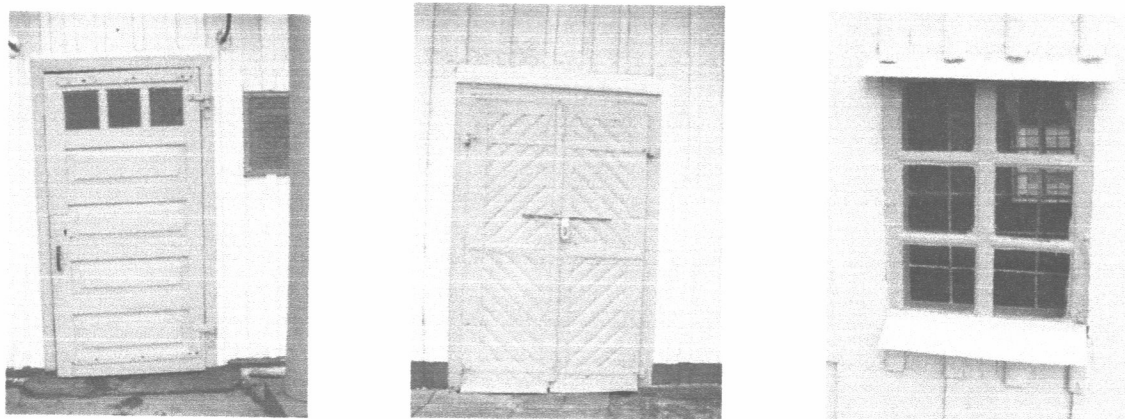
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
вікно бабинця, березень 2016р.

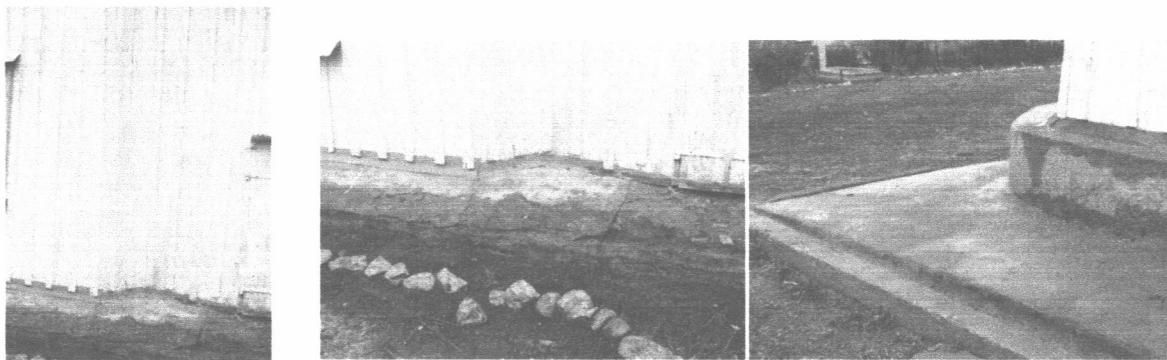
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
вікна східного фасаду, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
вікна північного фасаду, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
двері західного фасаду (центрального входу та лівого портика), вікно
вхідного портика), березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
бетонне вимощення, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
Фрагменти облицювання (металеве та шалівка) стін та піддашки
березень 2016р.

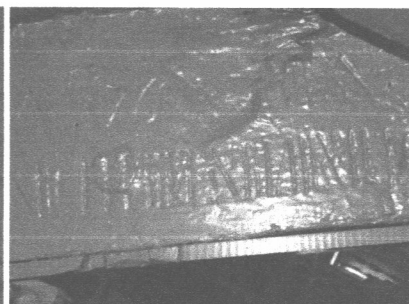
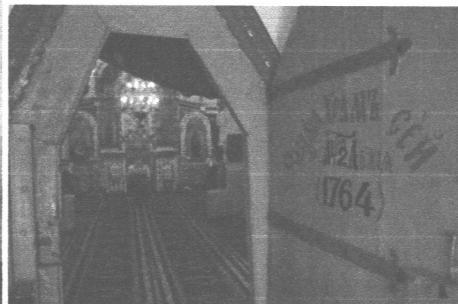
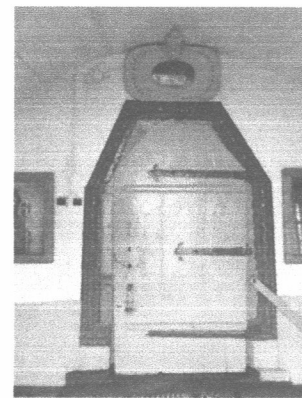
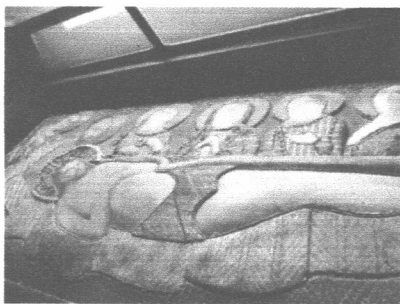
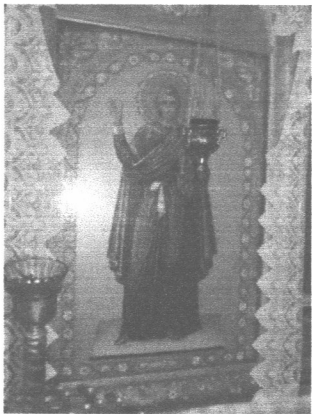
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
охоронна дошка на західному фасаді, березень 2016р.

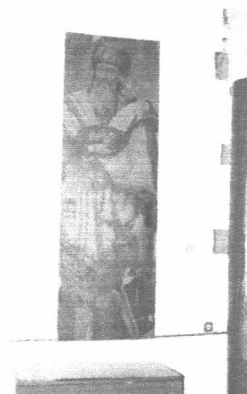
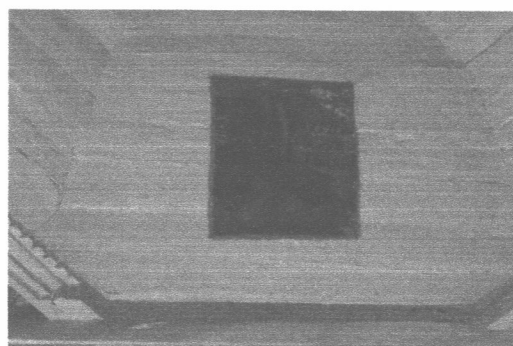
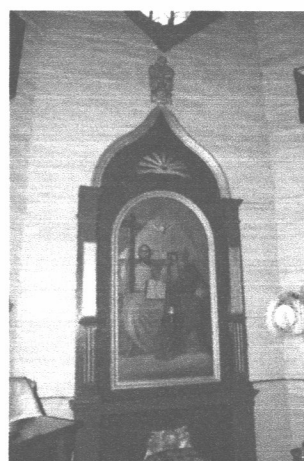
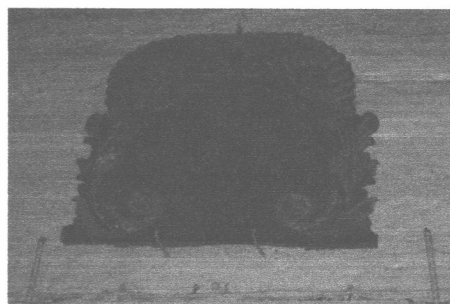
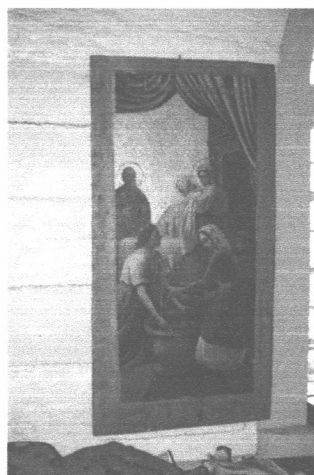
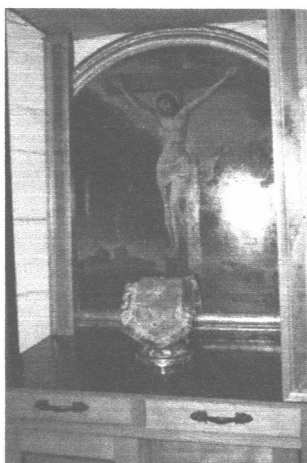
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
впорядження території (східна, західна та південна сторони), березень 2016р.

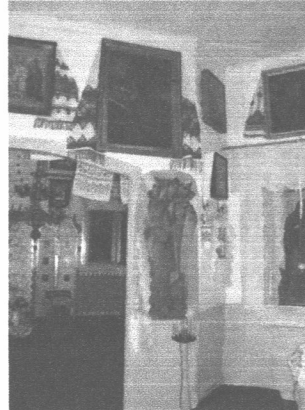
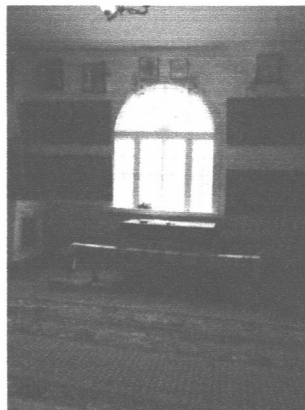
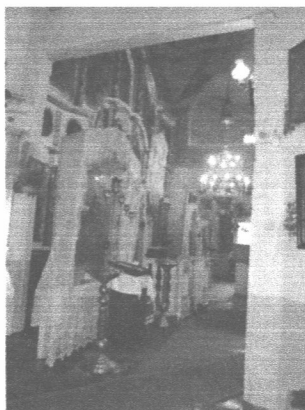
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
впорядження території (південна східна, північна сторони), березень 2016р.

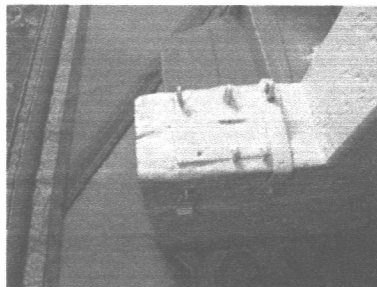
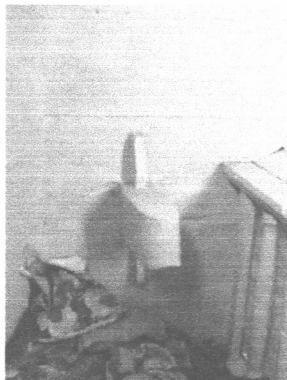
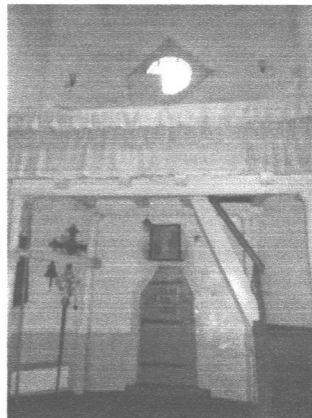
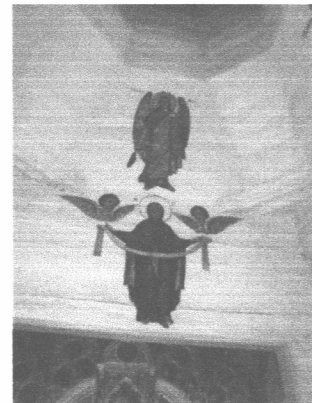
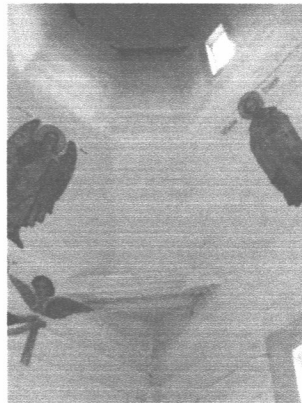
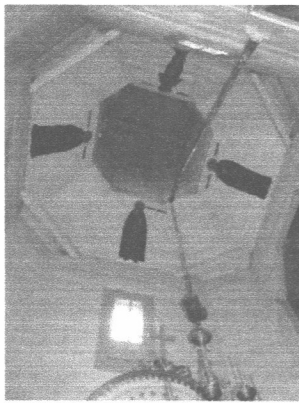
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
Ікони храму, плащаниця, фрагмент іконостасу XVIIIст., вхідні двері з
історичним різьбленим написом, березень 2016р.

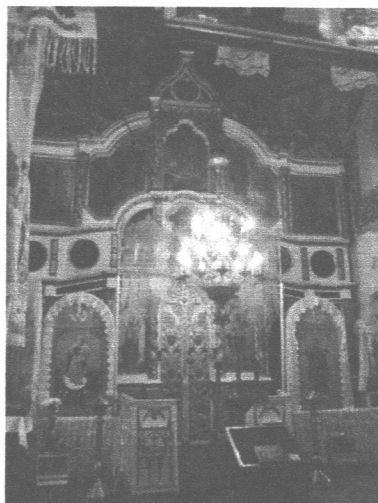
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
Вівтарні ікони та фрагменти іконостасу Свято-Михайлівської церкви
XVIII ст., березень 2016р.

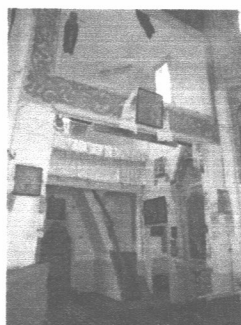
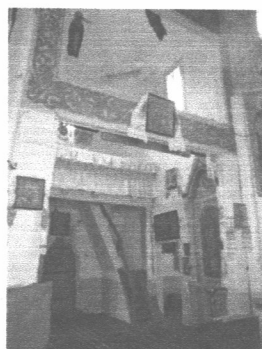
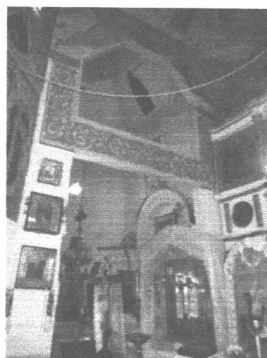
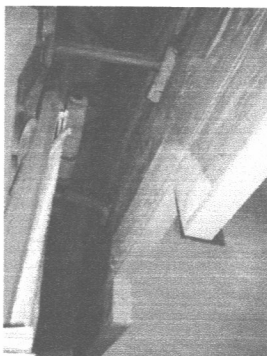
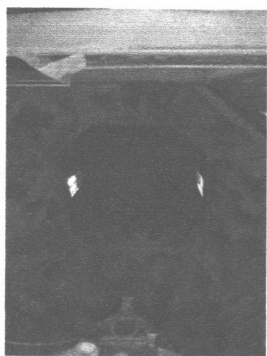
Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
Розташування ікон та предметів культу в інтер'єрі, березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
розписи бань рамен, бабінець з хорами, сходи на хори, фрагменти
конструкції зрубу (замок, жертвник, проріз, кут зрубу, підшивна стеля
притвору) березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
вигляд з бабинця на наву через прорізи, іконостас березень 2016р.

Іллінецький район, смт Дашів, Михайлівська церква
розписи верхів та стін нави, рамен, місце з'єднання іконостасу з вітарем
березень 2016р.